

ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΞΩΜΑΤΟΣ ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

**Η πρόεδρος, τα μέλη του Δ.Σ. και η γραμματέας
του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών του ΕΚΠΑ
Σας εύχονται ολόψυχα
Καλά Χριστούγεννα**

**Καλό και ευλογημένο το 2024 με υγεία, ευτυχία,
δύναμη για δημιουργία και υπομονή για την αντιμετώπιση
των προβλημάτων της «μεταβατικής» εποχής,
που βιώνει η ανθρωπότητα.**

Adorazione dei Magi, Sandro Botticelli (1475)

Είμαστε στην ευχάριστη θέση να σας παρουσιάσουμε το ενημερωτικό μας δελτίο «Ομοτίμων Κοινωνία» με τη συνεχιζόμενη υποστήριξη της Alpha Bank σε έντυπη μορφή, και να σας ενημερώσουμε για τις δραστηριότητες του ΣΟΚΠΑ, που πιστεύουμε ότι δεν υστέρησαν και αυτή τη χρονιά, την τόσο προβληματική. Πανδημία, λιτότητα, πυρκαγιές και απροσδόκητα καιρικά φαινόμενα, μας ταλανίζουν συνεχώς. Συναισθανόμαστε με θλίψη τους πληγέντες συμπολίτες μας και ευχόμαστε να μη ζήσουμε ξανά παρόμοια φαινόμενα.

Το Διοικητικό μας Συμβούλιο ανανεώθηκε με αξιόλογα και πάλι μέλη του Σώματος, τους Ομ. καθηγητές Ν. Σ. Λεγάκη, Ν. Κ. Κουράκη, Γ. Μέργο, Μ. Καραγιάννη και την Ομ. καθηγήτρια Λ. Κακίση-Παναγοπούλου. Θα θέλαμε να τους συγχαρούμε, και να ευχαριστήσουμε τους απελθόντες λόγω λήξης της θητείας

τους συναδέλφους μας Κ. Σολδάτο, Μ. Παπαθανασίου, Α. Σαρρή, Ν. Κλαμαρή, Γ. Λεοντοίνη και Γ. Νικολόπουλο για την αξιόλογη προσφορά τους στο έργο του ΣΟΚΠΑ.

Ας συνεχίσουμε, αγαπητοί και αγαπητές συνάδελφοι, με κέφι και αισιοδοξία το έργο μας το εκπαιδευτικό αλλά και το εκδοτικό, για το οποίο μας ενεθάρρυνε και η βράβευσή του από την Ακαδημία Αθηνών. Είμαστε ευγνώμονες στους συναδέλφους Ακαδημαϊκούς και ιδιαίτερα στον Πρόεδρο της Ακαδημίας Αθηνών Ομ. καθηγητή Μιχάλη Σταθοπούλο, και εκφράζουμε και από τη θέση αυτή τις εγκάρδιες ευχαριστίες μας.

Εκ μέρους της Συντακτικής Επιτροπής
η Πρόεδρος Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Στο πλαίσιο του «Πανεπιστημίου των Πολιτών» υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Αθηνών, διοργανώθηκε από το ΣΟΚΠΑ το δωρεάν διαδικτυακό Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή», με σκοπό μια γενική, εμπειριστατωμένη ενημέρωση και επιμόρφωση των φοιτητών της Σχολής Θετικών Επιστημών, αλλά και άλλων Σχολών του ΕΚΠΑ, σε επιστημονικούς κλάδους που σχετίζονται με αυτό το θέμα. Στο πρόγραμμα που διήρκεσε από 23 Οκτωβρίου έως και 18 Δεκεμβρίου 2023, με 7 δίωρα μαθήματα (6-8 μ.μ.) ημέρα Δευτέρα, ομιλητές ήταν ομότιμοι και εν ενεργεία καθηγητές του ΕΚΠΑ. Η συμμετοχή των φοιτητών ανήλθε συνολικώς σε 125. Όσοι από αυτούς παρακολούθησαν τουλάχιστον πέντε από τα επτά μαθήματα έλαβαν πιστοποιητικό παρακολούθησης από το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Οργανωτές του Προγράμματος ήταν οι Ομότ. Καθηγητές Μάρω Κ. Παπαθανασίου (Τμήμα Μαθηματικών) και Παναγιώτης Σίσκος (Τμήμα Χημείας). Οι ομιλητές και τα θέματα, τα οποία ανέπτυξαν, έχουν ως εξής:

23.10.2023 «Φυσικογεωλογικές μεταβολές, γεωπεριβαλλοντική ηθική και παιδεία», Ηλίας Μαριολάκος, Ομότ. Καθηγητής Γεωλογίας, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος.

30.10.2023 «Η κλιματική κρίση: χθες, σήμερα και αύριο», Χρήστος Ζερεφός, Ακαδημαϊκός, Ομότ. Καθηγητής Φυσικής της Ατμόσφαιρας, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος.

6.11.2023 «Τα γεωλογικά χαρακτηριστικά των φυσικών κλιματικών αλλαγών του παρελθόντος της Γης και η σημερινή κατάσταση», Δημήτριος Παπανικολάου, Ομότ. Καθηγητής Γεωλογίας, Τμήμα Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος.

13.11.2023 «Κλιματική αλλαγή, μετριασμός και προσαρμογή: από τη θεωρία στην πράξη», Κωνσταντίνος Καρτάλης, Καθηγητής Φυσικής Περιβάλλοντος, Τμήμα Φυσικής.

20.11.2023 «Μαθηματικά Μοντέλα για το κλίμα και όχι μόνο», Γιάννης Στρατής, Ομότ. Καθηγητής Μαθηματικής Ανάλυσης, Τμήμα Μαθηματικών.

27.11.2023 «Η βιοποικιλότητα της Ελλάδας υπό τις συνθήκες της Κλιματικής Αλλαγής», Μαργαρίτα Αριανούτσου-Φαραγγιάκη, Ομότ. Καθηγήτρια Βιολογίας, Τμήμα Βιολογίας.

18.12.2023 «Οι δυναμικές αλληλεπιδράσεις της κλιματικής αλλαγής με τον κύκλο του νερού: διαπιστώσεις και διαχείριση», Μιχαήλ Σκούλλος, Ομότ. Καθηγητής Περιβαλλοντικής Χημείας, Τμήμα Χημείας.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Διά ζώσης διαλέξεις έγιναν στο Αμφιθέατρο «Ι. Δρακόπουλος» και στο Εντευκτήριο «Κωστής Παλαμάς» από τους Ομότιμους καθηγητές:

Μιχάλη Κουτσιλιέρη, με θέμα «Η φυσική δραστηριότητα ως συμπληρωματική θεραπεία στην Ιατρική του 21ου αιώνα»: Νέστορα Κουράκη, με θέμα «Τι μπορεί να μας προσφέρει σήμερα η Κλασική Ρητορική Τέχνη»; Πάυλο Σακκά, με θέμα «Γιατί τα ψυχοφάρμακα δεν είναι ευπρόσδεκτα από την κοινωνία μας»; Χαράλαμπο Ρούσσο, Ακαδημαϊκό, με θέμα «Η μονάδα εντατικής θεραπείας στο παρόν και στο μέλλον»: Σπυρίδωνα Ντουράκη, με θέμα «Ηπατικές παθήσεις και κλιματική αλλαγή»: Μιλτιάδη Καραγιάννη, με θέμα «Ο περιοδικός πίνακας των χημικών στοιχείων: πώς επιτάχυνε την εξέλιξη της χημείας, την έκανε «προφητική» επιστήμη και μείωσε την «εντροπία» της επιστημονικής γνώσης»; και Παναγιώτη Σουκάκο, με θέμα «Ξετυλίγοντας τα μυστήρια των συγγενών ανωμαλιών των άνω

και κάτω άκρων: από την αρχαία ελληνική μυθολογία μέχρι τη σύγχρονη ιατρική».

Αναβλήθηκαν για το νέο ακαδημαϊκό έτος τρεις προγραμματισμένες ομιλίες: 1) της Άννας Ταμπάκη, Ομ. καθηγήτριας της Φιλοσοφικής Σχολής με θέμα «Το αρχαϊζουν ρεύμα (MOUVEMENT ANTIQUISANT) της καμπής του 18ου αιώνα και η συμβολή του στην προετοιμασία του 1821: Η περίπτωση του νέου Ανάχαρση (VOYAGE DU JEUNE ANACHARSIS EN GRECE), 2) του Αθανάσιου Κατερινόπουλου, Ομ. καθηγητή της Σχολής Θετικών Επιστημών με θέμα «Πολύτιμοι λίθοι και αισθητικά ορυκτά. Πού τα βρίσκουμε στην Ελλάδα. Μύθοι και παραδόσεις που τα συνοδεύουν» και 3) της Βούλας Λαμπροπούλου, Αν. καθηγήτριας της Φιλοσοφικής Σχολής με θέμα «Η σεξουαλική παρενόχληση – η ενδοοικογενειακή βία – ο «σφαγμός» των γυναικών».

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Κοπή βασιλόπιτας – Ετήσιο Δείπνο

Τα έτη 2021 και 2022 δεν πραγματοποιήθηκε το ετήσιο δείπνο και η κοπή της βασιλόπιτας λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Κατά το ετήσιο δείπνο και την κοπή της βασιλόπιτας στις 24.1.2023, ανακηρύχθηκε επίτιμο μέλος του ΣΟΚΠΑ ο κ. Γ. Στουρνάρας, Διοικητής της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος, και τού απονεμήθηκε τιμητική πλακέτα.

Εκδήλωση για τα αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ

Η εκδήλωση για τα αφυπηρετήσαντα μέλη ΔΕΠ του ΕΚΠΑ πραγματοποιήθηκε στις 8.5.2023 στο Αμφιθέατρο «Ι. Δρακό-

πουλος» με ομιλήτρια την Ερασμία-Λουΐζα Σταυροπούλου, Ομ. καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής, Ειδική Γραμματέα του Δ.Σ. του ΣΟΚΠΑ, και θέμα «Αξιοποιώντας την πείρα και την ωριμότητά μας». Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του ο Πρύτανης του ΕΚΠΑ, Καθηγητής Μελέτιος-Αθανάσιος Δημόπουλος, ο οποίος απηύθυνε χαιρετισμό κατά την έναρξη της εκδήλωσης. Ακολούθησε απόδοση τιμής με επίδοση τιμητικής πλακέτας στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΟΚΠΑ, τα οποία εξάντλησαν την θητεία τους κατά την περίοδο 2014-2020, Ομ. καθηγητές Ηλία Οικονόμου, Παναγιώτη Σίσκο και Νικόλαο Τουτουτζάκη.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Η Πρόεδρος επισκέφθηκε τον κ. Π. Παυλόπουλο, τ. Πρόεδρο της Δημοκρατίας και Επ. Πρόεδρο του ΣΟΚΠΑ, και τον κ. Γ. Στουρνάρα, Επ. μέλος του ΣΟΚΠΑ και Διοικητή της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος και τους ενημέρωσε για τις πολυσχιδείς δραστηριότητες του Σώματος, οι οποίες απαιτούν οικονομική ενίσχυση, καθώς οι συνδρομές των μελών δεν επαρκούν. Και οι τρεις ανταποκρίθηκαν στο αίτημα της Προέδρου με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την στήριξη του ΣΟΚΠΑ. Εξάλλου, απήυθυνε επιστολή προς τον Πρύτανη του ΕΚΠΑ, κάνοντας αναφορά στα λειτουργικά έξοδα του ΣΟΚΠΑ, και ζήτησε την οικονομική στήριξη του Πανεπιστημίου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Με χορηγία του Ιδρύματος Ωνάση εξεδόθησαν από τις Εκδόσεις του ΕΚΠΑ τα Πρακτικά του 2ου Κύκλου του Πανεπιστημίου Πολιτών «Η εμπειρία διδάσκει», αφιερωμένου στα γνωστικά αντικείμενα της Φιλοσοφική Σχολής με τίτλο: «Μελετώντας Φιλολογία, Γλωσσολογία, Αρχαιολογία, Ιστορία, Φιλοσοφία, Παιδαγωγική, Ψυχολογία. Λαογραφία» και επιμέλεια της Ομ. καθηγήτριας Στέλλας Πριόβολου.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Βράβευση του ΣΟΚΠΑ από την Ακαδημία Αθηνών

Στις 20.12.2022, κατά την πανηγυρική ετήσια συνεδρία της, η Ακαδημία Αθηνών βράβευσε το ΣΟΚΠΑ για το εκδοτικό του έργο. Το βραβείο παρέλαβε η Πρόεδρος του ΣΟΚΠΑ, Ομότ. καθηγ. Στέλλα Πριόβολου.

Διακρίσεις μελών του ΣΟΚΠΑ

Ο Ομ.καθηγητής της Νομικής *Μιχαήλ-Κωνσταντίνος Σταθόπουλος* εξελέγη Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών.

Ο Ομ.καθηγητής *Χρήστος Ζερεφός* εξελέγη Γενικός Γραμματέας της Ακαδημίας Αθηνών.

Η *Λούκα Κατσέλη* ανέλαβε καθήκοντα Γενικής Διευθύντριας του Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης (ΕΔΕΝ).

Η *Μερόπη Σπυροπούλου* ανακηρύχθηκε “Pioneer in Dentistry” από το Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βηρυτού και Επίτιμο μέλος της Ορθοδοντικής Εταιρείας του Λιβάνου.

Η *Μάρω Παπαθανασίου* εξελέγη μέλος της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών.

Ο *Γεώργιος Νικολόπουλος* τιμήθηκε με το παράσημο του Ταξιάρχου του Αγίου Σάββα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής· και εκλέχθηκε μέλος στην Ειδική Συνοδική Επιτροπή Αθλητισμού της Ελλάδος.

Ο *Κων/νος Μερδενισιάνος* τιμήθηκε με το παράσημο του Ταξιάρχου του Αγίου Σάββα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας και Πάσης Αφρικής.

Η *Έρην Σταυροπούλου* εξελέγη αντιπρόεδρος της Εταιρείας Συγγραφέων.

Η *Στέλλα Πριόβολου*, Πρόεδρος του ΣΟΚΠΑ, τιμήθηκε από την Εταιρεία Ελλήνων Μεταφραστών Λογοτεχνίας (ΕΕΜΛ), στις 12 Μαΐου 2023, με το βραβείο Μετάφρασης Λατινικής Λογοτεχνίας για την μετάφραση του μεσαιωνικού έργου του 13ου αιώνα «Carmina Burana – Veris et Amoris».

ΝΕΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΟΚΠΑ

Νομική Σχολή: Ομότιμοι καθηγητές: Θεόδωρος Φορτσάκης, Μιχαήλ Αυγουστιανάκης. Αναπλ. καθηγήτρια Μαρία Κρανιδιώτη.

Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών: Νικολίνα Κωστελέτου, Ομ. καθηγήτρια Οικον. Επιστημών, και Αλεξάνδρα Φραγκουδάκη, Επίκ. καθηγήτρια Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

Σχολή Θετικών Επιστημών: Ομότιμοι καθηγητές Σοφοκλής Μερκουράκης (Μαθηματικών), Λάζαρος Μεράκος και Γεώργιος Κουρουπέτρογλου (Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών), Στέλιος Βιρβιδάκης (Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης). Αρκάδιος Μανουσάκης-Κατσιάκης, Αν. καθηγητής Φυσικής.

Φιλοσοφική Σχολή: Ομότιμοι καθηγητές Γεώργιος Πασιάς (ΠΤΔΕ), Αντώνιος Παναγιώτου και Δημήτριος Κουτρούμπας (Τμήμα Φιλολογίας). Ελένη Κονδύλη (Τμήμα Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας). Στυλιανός Ψαρουδάκης, Αν. καθηγητής (Τμήμα Μουσικών Σπουδών).

Σχολή Επιστημών Υγείας: Ομότιμοι καθηγητές Ιατρικής Σωτήρης Αθανασέλης, Σπυρίδων Βασδέκης, Μυρσίνη Κουλούκουσα-Γιαννίου, Νικόλαος Κουλούρης, Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης, Μαρία Στεφανίδου-Λουτσίδου. Αριστέα Βελεγράκη, Καθηγήτρια Ιατρικής. Αναπλ. καθηγητές Ιατρικής: Χρήστος Σαλάκος, Μαρία Μοσχόβη. Δανάη Παπαδάτου, Ομ. καθηγήτρια Τμήματος Νοσηλευτικής. Ηρακλής Καρκαζής, Καθηγητής Οδοντιατρικής.

Σχολή Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού: Κωνσταντίνα Γογγάκη, Αν. καθηγήτρια.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ. ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΤΟΥΣ¹

του Νέστορα Κουράκη

Γενικού Γραμματέα του Σώματος Ομοτίμων Καθηγητών Παν. Αθηνών, Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίων Αθηνών και Λευκωσίας, Τακτικού Μέλους της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών

Η επιτάχυνση στην απονομή της Ποινικής Δικαιοσύνης, με ταυτόχρονη διασφάλιση της ποιότητας των αποφάσεών της και σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδίως σε εκείνα για Δίκαιη Δίκη και για Προστασία Προσωπικών Δεδομένων των διαδικιών, είναι ένα πρόβλημα του οποίου η επίλυση έχει κατά καιρούς επιχειρηθεί σε θεωρητικό επίπεδο, με επισημάνσεις και προτάσεις, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην ευρύτερη Ευρώπη.

Ως προς την Ελλάδα, μπορούν να αναφερθούν ως παραδείγματα τέτοιων θεωρητικών προσεγγίσεων η εξαίρετη έκδοση της Εταιρείας Δικαστικών Μελετών με τίτλο «Συμβολή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης»: <https://www.nb.org/symboli-gia-tin-apeotelesmatikotita-tis-dikaiosynis.html> (2015), η έκδοση του οργανισμού διαΝΕΟσις με τίτλο «Η Δικαιοσύνη στην Ελλάδα. Προτάσεις για ένα Σύγχρονο Δικαστικό Σύστημα»: <https://www.dianeosis.org/product/dikaiosini-stin-ellada/> (Ιαν. 2020) και το κεφάλαιο 4.11 για μεταρρυθμίσεις στη Δικαιοσύνη της Εκθεσης Πισσαρίδη: https://www.government.gov.gr/wp-content/uploads/2020/11/growth_plan_2020-11-23_1021.pdf (Νοέμβριος 2020).

Ως προς την ευρύτερη Ευρώπη, αρκεί να αναφερθούν τρεις αντίστοιχες πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης και μία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρώτον, η υπ' αρ. R(87/18) Σύσταση Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης με τίτλο: «Η Απλοποίηση της Ποινικής Δικαιοσύνης»: <https://rm.coe.int/16804e19f8> (1987), δεύτερον, το κείμενο με τις Αναθεωρημένες Κατευθυντήριες Γραμμές SATURN για τη Δικαστική Διαχείριση του Χρόνου, που υιοθετήθηκε από την «Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης», τη γνωστή CEPEJ, στις 3-4.12.2018: <https://rm.coe.int/cepej-2018-20-e-cepej-saturn-guidelines-time-management-3rd-revision/16808ff3ee>, τρίτον, ο Ευρωπαϊκός Χάρτης Δεοντολογίας για τη Χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης (E.X.Δ.Χ.Τ.Ν.), που υιοθετήθηκε επίσης από την CEPEJ στις 3-4.12.2018 και μεταφράστηκε στα ελληνικά από το Υπουργείο Δικαιοσύνης σε έκδοση του Ιουνίου 2020: https://ministryofjustice.gr/wp-content/uploads/2020/07/CEPEJ_Chart_GR.pdf, και τέταρτον, η Λευκή Βίβλος για την Τεχνητή Νοημοσύνη. Η Ευρωπαϊκή Προσέγγιση της Αριστείας και της Εμπιστοσύνης, που δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Φεβρουάριο 2020: <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/ac957f13-53c6-11ea-aece-01aa75ed71a1>. Επιπλέον, τον Ιούνιο 2023 ψηφίστηκε από την ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου η αποκαλούμενη Πράξη για την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI Act), με την οποία τίθεται ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείρισή της και ιδίως χωρίζονται τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης σε κατηγορίες ανάλογα με το επίπεδο κινδύνου που αντιπροσωπεύουν (π.χ. πλήρης απαγόρευση περιπτώσεων υπερβολικά υψηλού κινδύνου, όπως αυτής της «κοινωνικής βαθμολόγησης») (<https://www.tovima.gr/print/finance/13-tris-pagkosmios-ifi-dynitiki-agera-texnitis-noimosynis/>).

Για το γενικότερο πρόβλημα της λεγόμενης «βραδυδικίας» στην ελληνική Ποινική Δικαιοσύνη επιφυλάσσομαι να επανέλθω

με εισήγηση σε μεταγενέστερο χρόνο. Επί του παρόντος όμως θα ήθελα να επικεντρωθώ εν ολίγοις στον ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει στο θέμα αυτό η συνεχώς εξελισσόμενη τεχνητή νοημοσύνη.

Εκείνο που αξίζει εξ αρχής να συγκρατήσουμε είναι ότι μια βαθιά τομή στην εξέλιξη της τεχνητής νοημοσύνης σημειώθηκε τον περασμένο Νοέμβριο (2022), οπότε παρουσιάστηκε και άρχισε να χρησιμοποιείται ευρέως από τους επιστήμονες και το κοινό η τεχνική: ChatGPT.

Τι το καινούργιο, όμως κομίζει η νέα αυτή τεχνική, που κυριολεκτικά ανατρέπει τα πάντα και βελτιώνεται συνεχώς, έχοντας ήδη φθάσει στην τέταρτη εκδοχή της, την ChatGPT-4; Η απάντηση είναι η εξής:

Εως τον Νοέμβριο 2022, η τεχνητή νοημοσύνη είχε ένα ρόλο απλής συλλογής, καταγραφής και επεξεργασίας δεδομένων, καθώς και συναγωγής ορισμένων πορισμάτων που μπορούσαν να προκύψουν από τον συσχετισμό αυτών των δεδομένων. Χαρακτηριστικό είναι εδώ το παράδειγμα της Αμερικανικής Πολιτείας Wisconsin: Μία αρμόδια υπηρεσία της είχε υποχρέωση να προσκομίσει στο Δικαστήριο έκθεση για την πιθανολογούμενη μελλοντική συμπεριφορά και τον κίνδυνο υποτροπής (risk assessment of sentencing) ενός ποινικού δράστη, ώστε να προσδιοριστεί η ποινή του και ιδίως να του χορηγηθεί (ή όχι) η αναστολή εκτέλεσης της ποινής του. Αντί όμως η υπηρεσία να αρκασθεί σε μια παραδοσιακή έκθεση, προχώρησε σε χρησιμοποίηση ενός προγράμματος τεχνητής νοημοσύνης, ονόματι COMPAS, το οποίο τροφοδότησε με σωρεία δεδομένων για τις προηγούμενες καταδίκες, το φύλο, την εθνικότητα, την ηλικία και άλλα στοιχεία του υπό εξέταση δράστη. Εν συνεχεία, τα στοιχεία αυτά παραμετροποιήθηκαν και συσχετίστηκαν από το πρόγραμμα, ώστε να προκύψει έτσι κάποιο αυτοματοποιημένο πόρισμα-πρόταση, που να υποκαθιστά την παραδοσιακή έκθεση, όπως και έγινε. Αξιοσημείωτο είναι και το ότι η τεχνική αυτή της τεχνητής νοημοσύνης αμφισβητήθηκε από τον δράστη, αλλά το ανώτατο Δικαστήριο της Πολιτείας Wisconsin στην υπόθεση State v. Loomis με τη σχετική απόφασή του (<https://www.equivant.com/wisconsin-vs-loomis-court-affirms-the-use-of-compas-in-sentencing/#:~:text=>) έκρινε ότι με τη χρήση αυτού του προγράμματος δεν υπήρξε παραβίαση του δικαιώματος του δράστη για Δίκαιη Δίκη, δεδομένου ότι η έκθεση που συντάχθηκε μέσω τεχνητής νοημοσύνης δεν ήταν το μοναδικό στοιχείο που ελήφθη υπ' όψιν από το Δικαστήριο.

Ενώ όμως με το πρόγραμμα αυτό της τεχνητής νοημοσύνης η επίλυση ενός ζητήματος βασιζόταν, όπως προαναφέρθηκε, στην ιδέα ενός συσχετισμού περισσότερων δεδομένων, ώστε να εξαχθεί από αυτά ένα συμπέρασμα περί του πρακτέου, αντίθετα με την τεχνική της ChatGPT η τεχνητή νοημοσύνη μπορεί να συντάσσει μέσα σε κλάσματα δευτερολέπτου ολόκληρα κείμενα ή και πραγματείες για ένα υπό έρευνα θέμα και να προτείνει συγκεκριμένες λύσεις. Μάλιστα, είναι σε θέση να διεξάγει με τον ενδιαφερόμενο ερευνητή ή δικαστή κανονικό διάλογο ως προς κάποια σημεία της αρχικής απάντησης τα οποία χρει-

¹ Ανακοίνωση που έγινε στην Εταιρεία Δικαστικών Μελετών, στο πλαίσιο επιστημονικής εκδήλωσης που έγινε στην έδρα της Εταιρείας (Αθήνα, 15.6.2023) με θέμα: «Χρόνος απονομής της ποινικής δικαιοσύνης: Αποτίμηση της παρούσας καταστάσεως -κριτική αξιολόγηση». Διατηρείται η μορφή του προφορικού λόγου και οι παραπομπές είναι κυρίως διαδικτυακές, ώστε να είναι άμεσα προσβάσιμες

άζονται διευκρίνιση, εξ ου και η ονομασία ChatGPT, ήτοι: διάλογο, κουβέντα (Chat) με έναν παραγωγικό προεκπαιδευμένο μετασηματιστή (Generative Pre-trained Transformer): <https://el.wikipedia.org/wiki/ChatGPT#:~:text=>

Επιπλέον, ο ερευνητής μπορεί να ζητήσει να του δοθούν και βιβλιογραφικές αναφορές ή και αποφάσεις δικαστηρίων που να τεκμηριώνουν τις εκτιθέμενες απόψεις της τεχνητής νοημοσύνης. Περαιτέρω, ο ερευνητής μπορεί να ζητήσει το κείμενο της απάντησης να είναι μεγάλο σε έκταση ή σύντομο ή, ακόμη, να έχει γλαφυρό ή περισπούδατο ύφος.

Αντιλαμβάνεται λοιπόν εύκολα κανείς ότι με το νέο αυτό εργαλείο της τεχνητής νοημοσύνης και εφόσον βέβαια διαμορφωθεί σε ενιαία πλατφόρμα της e-justice-Ελληνικής Νομοθεσίας το αναγκαίο απόθεμα νομολογίας και νομοθεσίας σε «μηχαναγνώσιμη» (machine readable), προτυποποιημένη και ανωνυμοποιημένη μορφή, ώστε οι αποφάσεις των Δικαστηρίων να μπορούν να αξιοποιούνται μέσω της τεχνητής νοημοσύνης, τότε η ταχεία και αξιόπιστη έκδοση δικαστικών αποφάσεων μπορεί να γίνει πραγματικότητα.

Ένα παράδειγμα τέτοιας χρήσης της τεχνητής νοημοσύνης ChatGPT που αξίζει εδώ να αναφερθεί είναι η έκδοση στην Κολομβία από τον Δικαστή Juan Manuel Padilla, τον Φεβρουάριο 2023, απόφασης στην οποία ρητά μνημονεύεται ότι για την επίλυση του σχετικού νομικού ζητήματος έγινε ερώτημα και χρησιμοποιήθηκε η απάντηση της τεχνικής ChatGPT (<https://www.theguardian.com/technology/2023/feb/03/columbia-judge-chatgpt-ruling>).

Συγκεκριμένα, ο δικαστής έθεσε προς την ChatGPT το ερώτημα: «Απαλλάσσεται ένας ανήλικος με αυτισμό από την καταβολή εξόδων για τις θεραπείες του;». Πράγματι, δε, η απάντηση συνέπεσε με τη γνώμη του δικαστή, ότι σύμφωνα με τους νόμους της Κολομβίας, οι ανήλικοι που έχουν διαγνωσθεί με αυτισμό εξαιρούνται από την εν λόγω καταβολή εξόδων.

Επομένως, με τη νέα αυτή μορφή τεχνητής νοημοσύνης, την ChatGPT, ανοίγεται ένας νέος ορίζοντας στους δικαστές για έκδοση αποφάσεων που θα έχουν τα στοιχεία της ταχύτητας, της προβλέψιμότητας και της κατ' αρχήν αμεροληψίας και πληρότητας. Ωστόσο, ο δικαστής πιστεύω ότι δεν θα παύσει, όσο και αν βελτιωθεί το σύστημα της ChatGPT, να έχει την ευθύνη μιας άρτιας δικαστικής απόφασης. Και τούτο, όχι μόνο διότι θεσμικά, ως προς τη Χώρα μας, τούτο προβλέπεται από το Σύνταγμα (άρ. 87), την Ποινική Δικονομία (άρ. 171 § 1. Στ. α' ΚΠΔ) και άλλες συναφείς διατάξεις (βλ. όμως και ά. 52 § 1 ν. 4624/2019 για λήψη αποφάσεων με αυτοματοποιημένη επεξεργασία), αλλά και για έναν ακόμη λόγο, ουσιαστικής/τεχνικής υφής. Φαίνεται, δηλ., ιδιαίτερα δυσχερές, τουλάχιστον επί του παρόντος, να μπορεί το ChatGPT να αξιολογεί ορθά τις καταθέσεις των μαρτύρων και το εν γένει αποδεικτικό υλικό, ώστε να διαμορφώνει έτσι μian ολοκληρωμένη γνώση για τα πραγματικά περιστατικά και να τα υπάγει επακριβώς στη μείζονα κανονιστική πρόταση, μέσα στο πλαίσιο ενός συγκροτημένου δικανικού συλλογισμού.

Επίσης, ως προς την ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων εμφανίζεται έως τώρα δυσχερές να λαμβάνονται υπ' όψιν στοιχεία με γενικότερη εφαρμογή και ισχύ, ήτοι οι αόριστες και γενικές έννοιες του δικαίου, όπως π.χ. η αρχή του δημοσίου συμφέροντος, η αρχή του ευλόγου χρόνου, η αρχή της αναλογικότητας και η αρχή της καλής πίστης, οι οποίες διαπερνούν εξ ολοκλήρου τις διατάξεις του ισχύοντος δικαίου και τις εμπλουτίζουν με ευελιξία ή, κατά περίπτωση, και με επιείκεια. Επίσης, η τεχνητή νοημοσύνη δεν φαίνεται να είναι ακόμη σε θέση να συλλαμβάνει τα λεγόμενα «μηνύματα των καιρών» και, υπό το πρίσμα μιας οιονεί εξελικτικής διάτασης, να δημιουργεί νέα νομολογία, κατ' απόκλιση από την ισχύουσα, όταν οι κοινωνικο-οικονομικές περιστάσεις το επιβάλλουν, και όπως άλλωστε το επιτάσσει στις αστικές υποθέσεις το ά. 388 ΑΚ περί απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών (πρβλ. γενικότερα τη σχετική εμπειριστατική μελέτη του Στέργιου Κοφίντ σε σεμινάριο της Εθν. Σχολής Δικαστών: https://www.esdi.gr/wp-content/uploads/images/stories/pdf/epimorfosi/2021/kofinis_2021.pdf σελ. 14 επ.).

Ως εκ τούτου, ο «φυσικός δικαστής» κατ' ά. 8 Συντ. έχω τη γνώμη ότι θα συνεχίσει να ασκεί τη δικαιοδοσία του χωρίς να μπορεί να αντικατασταθεί από κάποιο τεχνητό, ρομποτικοειδές πλάσμα τεχνητής νοημοσύνης, εκτός βέβαια εάν πρόκειται για μικροδιαφορές ή απλές υποθέσεις, διαχειρίσιμες μέσω αυτοματοποιημένης διαδικασίας, όπως θα μπορούσαν να είναι οι διαταγές πληρωμής, αλλά και εδώ πάντοτε υπό την επίβλεψη και τελική έγκριση της απόφασης από δικαστικό λειτουργό. Ας σημειωθεί, πάντως, ότι υπάρχουν και χώρες όπως η Εσθονία, οι Ην. Πολιτείες Αμερικής, η Κίνα και η Αυστραλία, που ήδη δοκιμάζουν με πιλοτικό τρόπο γενικότερα προγράμματα τεχνητής νοημοσύνης σε δικαστικό επίπεδο.

Σε κάθε περίπτωση, οι εξελίξεις καλπάζουν με γεωμετρική πρόοδο και κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει τι τεύξεται η επιούσα σε ένα περιβάλλον συνεχώς μεταβαλλόμενο και τεχνοκρατούμενο, όπου οι δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης δείχνουν να είναι απέραντες, πολλώ μάλλον καθόσον αυτή μπορεί συνεχώς να βελτιώνεται μέσω (αυτο-)εκπαίδευσης (εποπτευόμενες και ενισχυτικές τεχνικές εκμάθησης). Αρκεί άλλωστε να θυμηθεί κανείς ότι ήδη το 1997, δηλ. προ 25 και πλέον ετών, ο τότε παγκόσμιος πρωταθλητής στο σκάκι Γκάρυ Κασπάρωφ, στον εμβληματικό αγώνα του κατά του υπολογιστή Deep Blue της IBM, τελικώς δεν κατάφερε να τον κερδίσει! (<https://www.kathimerini.gr/k/k-magazine/1025650/gkari-kasparof-i-techniti-noimosyni-tha-mas-vgalei-aro-ti-voli-mas/>). Εξάλλου, ανέρχονται πλέον σε τεράστιους αριθμούς τα ποσά που επενδύονται στην τεχνητή νοημοσύνη (υπολογίζεται ότι η δυνητική αγορά της τεχνητής νοημοσύνης θα φθάσει τα 13 τρισεκατομμύρια δολάρια παγκοσμίως έως το 2030) και εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς πόσο μεγάλες βελτιώσεις θα επέλθουν έτσι στο υπάρχον σύστημα, το οποίο ήδη πάντως λειτουργεί, όπως θα φανεί από τα παραδείγματα που ακολουθούν, ικανοποιητικά (πρβλ. ανωτ., <https://www.tovima.gr/print/finance/13-tris-pagkosmios-lfi-dy-nitiki-agera-texnitis-noimosynis/>)

Αξιοσημείωτο είναι, τέλος, ότι στον τομέα ψηφιοποίησης και τεχνητής νοημοσύνης η Ελληνική Πολιτεία δεν παρέμεινε αδρανής, αλλά εκτόνησε ήδη τον Ιούνιο 2021 τη Βίβλο Ψηφιακού Μετασηματισμού (<https://digitalstrategy.gov.gr/>), ενώ ένα περσιότου έτος αργότερα, τον Ιούλιο 2022, προώθησε προς ψήφιση τον νόμο 4961/2022 για τις αναδυόμενες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (<https://www.kodi-ko.gr/nomothesia/document/810877/nomos-4961-2022>).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΜΕ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΜΕΣΩ ChatGPT

Θεωρήθηκε χρήσιμο, προς πληρέστερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο λειτουργεί η τεχνητή νοημοσύνη της μορφής ChatGPT, να παρατεθεί κατωτέρω ένα παράδειγμα για το είδος των απαντήσεων που αυτή παρέχει σε τιθέμενα ερωτήματα. Σημειώνεται ότι η χρησιμοποίηση της τεχνικής αυτής γίνεται όταν μπει κανείς στο Google και αναγράψει τις λέξεις chat.openai.com, οπότε κάνει εγγραφή (sign up) στο σχετικό πρόγραμμα και μπορεί αμέσως μετά να ξεκινήσει την υποβολή ερωτήσεων.

Ειδικότερα, στο παράδειγμα αυτό, η ερώτηση αφορούσε ένα γενικότερο ζήτημα, το πώς δηλ. μπορεί να επιταχυνθεί η απονομή της ποινικής δικαιοσύνης με ταυτόχρονο σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου και χωρίς να δημιουργηθούν προβλήματα στην ποιότητα των αποφάσεων που θα εκδίδονται. Η απάντηση ήλθε και εδώ σε δευτερόλεπτα, αρχικά στην αγγλική γλώσσα και αμέσως μετά, έπειτα από αίτημα, και στα ελληνικά, υπό τη μορφή που ακολουθεί κατωτέρω.

Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι η δοθείσα εδώ απάντηση έχει ένα καθαρά τεχνοκρατικό και ολοκληρωμένο χαρακτήρα, καθώς επισημαίνονται σε αυτήν και επεξηγούνται συνοπτικά τα ξέβαστικά σημεία που πρέπει να αποτελέσουν σε μια νομοθετική και διοικητική μεταρρύθμιση της ποινικής δικαιοσύνης τους βασικούς της άξονες.

Παράδειγμα

Please, let me have the question and your answer in greek

ChatGPT

2 / 2

Ερώτηση αρχικά στα αγγλικά και έπειτα στα ελληνικά: Πώς μπορούμε να επιταχύνουμε τη διοίκηση της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα, διατηρώντας ταυτόχρονα ισορροπία με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και εξασφαλίζοντας την ποιότητα των αποφάσεων;

Αυτούσια απάντηση του ChatGPT στα αγγλικά και έπειτα (εδώ) στα ελληνικά: Για να επιταχυνθεί η διοίκηση της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα, διατηρώντας παράλληλα την ισορροπία με τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ποιότητα των αποφάσεων, απαιτείται μια πολυπρόσωπη (ενν. πολύπλευρη, πολυεπίπεδη, στα αγγλικά: multi-faceted) προσέγγιση. Παρακάτω παρουσιάζονται ορισμένες στρατηγικές που μπορούν να βοηθήσουν στην επίτευξη αυτού του στόχου:

1. Ενίσχυση του Δικαστικού Συστήματος:

- Αύξηση του αριθμού των δικαστών και του προσωπικού των δικαστηρίων για τη μείωση της προσωπικής συσσώρευσης (ενν. συσσώρευσης εκκρεμών υποθέσεων, στα αγγλικά: case backlog) και τη διασφάλιση της έγκαιρης εξέτασης των υποθέσεων.
- Βελτίωση της υποδομής και παροχή των απαραίτητων πόρων στα δικαστήρια, όπως αναβαθμίσεις τεχνολογίας και επιπλέον αίθουσες δικαστηρίων, για την αύξηση της αποδοτικότητας.
- Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης υποθέσεων για τη ροή των υποθέσεων και τη βελτίωση της συντονισμένης ενεργείας μεταξύ διάφορων εμπλεκόμενων φορέων στο δικαστικό σύστημα.

2. Νομικές Μεταρρυθμίσεις:

- Απλοποίηση και επιτάχυνση των νομικών διαδικασιών όπου είναι δυνατόν, χωρίς να αμφισβητείται ο σεβασμός των δικαιωμάτων του πολίτη.
- Εξέταση της εισαγωγής μηχανισμών εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, όπως η διαμεσολάβηση και η εξωδικαστική συμφωνία, για την ταχεία επίλυση των υποθέσεων, ειδικά σε μη βίαια αδικήματα.
- Ρυθμική (εννοεί: Τακτική, στα αγγλικά: Regularly) αναθεώρηση και ενημέρωση των νόμων για τη διασφάλιση της συμβατότητάς τους με τις σύγχρονες ανάγκες και τα διεθνή πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

3. Ενίσχυση της Έρευνας και Δίωξης:

- Επένδυση σε εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων για τις αστυνομικές αρχές,

τους εισαγγελείς και τους δικαστικούς εμπειρογνώμονες για τη βελτίωση των ικανοτήτων τους στην έρευνα.

- Προώθηση της χρήσης σύγχρονων τεχνολογιών και τεχνικών διατριβής (ενν. τεχνικών δικανικού χαρακτήρα, στα αγγλικά: forensic technologies) για την ταχύτερη συλλογή και ανάλυση αποδεικτικών στοιχείων.
 - Δημιουργία εξειδικευμένων μονάδων εντός των αστυνομικών αρχών για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων τύπων εγκλημάτων, όπως η κυβερνοεγκληματικότητα ή οι οικονομικές απάτες, για τη βελτίωση της ειδικευσης και της αποδοτικότητας.
- 4. Προώθηση της Δικαστικής Αποτελεσματικότητας:**
- Ενθάρρυνση της χρήσης της τεχνολογίας στις δικαστικές διαδικασίες, όπως η τηλεδιάσκεψη για τις ακροάσεις, τα ηλεκτρονικά συστήματα διαχείρισης εγγράφων και η ηλεκτρονική υποβολή εγγράφων, για τη μείωση των καθυστερήσεων που προκαλούνται από λογιστικά προβλήματα.
 - Ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών και βέλτιστων πρακτικών για τους δικαστές και τους εισαγγελείς, για τη διασφάλιση συνεπούς λήψης αποφάσεων και αποτελεσματικής χρήσης του χρόνου του δικαστηρίου.
 - Εφαρμογή μηχανισμών προτεραιότητας υποθέσεων για την εστίαση σε υψηλής προτεραιότητας υποθέσεις, όπως σοβαρά αδικήματα ή υποθέσεις που αφορούν ευάλωτα άτομα.
- 5. Πρόσβαση σε νομική βοήθεια και υποστήριξη:**
- Ενίσχυση της πρόσβασης σε υπηρεσίες νομικής βοήθειας για ευάλωτα άτομα που δεν μπορούν να ανταποκριθούν οικονομικά στη νομική εκπροσώπηση, προκειμένου να διασφαλιστεί η προστασία των δικαιωμάτων τους.
 - Ανάπτυξη προγραμμάτων για την παροχή πληροφοριών και υποστήριξης σε κατηγορούμενους, θύματα και μάρτυρες κατά τη διάρκεια της νομικής διαδικασίας, για τη βελτίωση της κατανόησης και συμμετοχής τους.
- 6. Εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη των δικαστικών:**
- Επένδυση σε προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης για δικαστές, εισαγγελείς και δικαστικούς λειτουργούς, προκειμένου να διατηρούνται ενημερωμένοι για τις νέες νομοθετικές αλλαγές, τις καλές πρακτικές και τις σύγχρονες ανάγκες της δικαιοσύνης.

Ο συνδυασμός αυτών των στρατηγικών μπορεί να συμβάλει στην επιτάχυνση της διοίκησης (ενν. διαχείρισης, στα αγγλικά: administration) της ποινικής δικαιοσύνης στην Ελλάδα, την ενίσχυση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εξασφάλιση της ποιότητας των αποφάσεων.

ΤΟ ΔΙΣΕΠΙΛΥΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ¹

Από την Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου

πρόεδρο του ΣΟΚΠΑ, κοσμήτορα του Δημοτικού Λαϊκού Πανεπιστημίου Αγ. Παρασκευής

Το δισεπίλυτο πρόβλημα λειτουργίας ιδιωτικών Πανεπιστημίων στην Ελλάδα¹

Από την Ομ. καθηγήτρια Στέλλα Πριόβολου, πρόεδρο του ΣΟΚΠΑ, κοσμήτορα του Δημοτικού Λαϊκού Πανεπιστημίου Αγ. Παρασκευής.

Ήμουν νια και γέρασα... από τότε που το θέμα των ιδιωτικών Πανεπιστημίων άρχισε να προβληματίζει τις κυβερνήσεις της χώρας μας. Η κοινωνία έχει αλλάξει και έχει ωριμάσει, αλλά η αντίληψη ότι τα Πανεπιστήμια αυτά θα βλάψουν τη δημόσια εκπαίδευση, παραμένει η ίδια. Δυστυχώς, όμως, και η δημόσια δεν φαίνεται να έχει υποστηριχθεί από την πολιτεία

ανάλογα και όσο θα έπρεπε όλα αυτά τα χρόνια, ενώ παράλληλα οι απόφοιτοι των ελληνικών Πανεπιστημίων διατρέπουν στο εξωτερικό.

Πρόφαση για τη μη λειτουργία των ιδιωτικών Πανεπιστημίων παραμένει το άρθρο 16 του Συντάγματος, το οποίο, όμως, στην πρώτη του παράγραφο αναφέρει: «Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες, η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους». Εξάλλου, ο ομ. καθηγητής της Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ Σπυρίδων Φλογαΐτης σε άρθρο του αναφέρει μεταξύ άλλων τα εξής: «Το Σύνταγμα είναι ένας ζωντανός μηχανι-

σμός οργάνωσης της Πολιτείας, και πρέπει να ερμηνεύεται κατά προσαρμογή στις εποχές, χωρίς να χρειάζεται αναγκαία τη διαδικασία της πολιτικής παρέμβασης για συνταγματική αναθεώρηση».

Ο Υπουργός Παιδείας Κυριάκος Πιερρακάκης, αναλαμβάνοντας τα καθήκοντά του, ανακοίνωσε σε συνέντευξη στο Βήμα της Κυριακής τη λύση, που μπορεί να δοθεί στο πρόβλημα αυτό. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε στη λειτουργία παραρτημάτων διεθνών Πανεπιστημίων, που θα επιθυμούσαν να δημιουργηθούν στη χώρα μας. Τα Τμήματα αυτά θα είναι ισότιμα προς τα ελληνικά Πανεπιστήμια, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, και τα κριτήρια λειτουργίας τους θα είναι αυστηρά και θα θεθούν από την Εθνική Αρχή Ανωτάτης Εκπαίδευσης. Παράλληλη προϋπόθεση -τόνισε- αποτελεί η ενδυνάμωση των ελληνικών δημόσιων Πανεπιστημίων.

Πιστεύω ότι η λύση αυτή ανοίγει δρόμο προόδου για τη χώρα μας, που αποτελεί δυσάρεστη εξαίρεση στον τομέα αυτό της εκπαίδευσης. Χωρίς να αποδυναμώνει την δημόσια εκπαίδευση προσφέρει διέξοδο σε ουκ ολίγους νέους της πατρίδας μας, που ακολουθούν σπουδές στα Πανεπιστήμια του εξωτερικού, όχι γιατί τα δημόσια Πανεπιστήμια δεν παρέχουν την

απαιτούμενη γνώση, ή γιατί οι ίδιοι δεν είναι ικανοί να εισαχθούν, αλλά γιατί οι συνθήκες που επικρατούν για την εισαγωγή τους δεν είναι ευνοϊκές. Το οικονομικό κόστος για τους γονείς είναι συχνά απαγορευτικό, αλλά και η οικονομία της χώρας δοκιμάζεται με την αποστολή τόσων νέων στα Πανεπιστήμια ξένων χωρών. Εξάλλου, η ρύθμιση που προτείνεται μπορεί να γίνει άμεσα, χωρίς αναμονή αναθεώρησης του Συντάγματος, δίνοντας παράλληλα το μήνυμα ότι η Ελλάδα αποτελεί προορισμό Παιδείας και υποδοχής ξένων φοιτητών, και όχι μόνον χώρα εξαγωγής διδασκομένων και διδασκόντων. Επιπλέον, η λύση αυτή ενισχύει την προσπάθεια για άρση της εσωστρέφειας, στην οποία στοχεύουν και τα αγγλόφωνα προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα, που έχουν σχεδιαστεί από τα ελληνικά Πανεπιστήμια, και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών μάλιστα λειτουργούν ήδη με επιτυχία.

Στην εποχή της προόδου και της ανάπτυξης, στη χώρα που γέννησε τη δημοκρατία και τον πολιτισμό, και που φιλοδοξεί να πρωτοστατεί στις διεθνείς εξελίξεις, οι επιφυλάξεις για τη λειτουργία αυτών των παραρτημάτων διεθνών Πανεπιστημίων είναι απλώς περιττές. Ας ελπίσουμε μόνον να υπάρξει ικανοποιητική ανταπόκριση.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ

Στις 23 Οκτωβρίου 2023, το Σώμα Ομοτίμων Καθηγητών του ΕΚΠΑ αποχαίρησε με θλίψη το εκλεκτό μέλος του, Κωνσταντίνο Παπαβασιλείου, Ομ.καθηγητή Γεωλογίας του ΕΚΠΑ.

Ο **Κωνσταντίνος Παπαβασιλείου** ήταν Ομότιμος Καθηγητής, στον Τομέα Οικονομικής Γεωλογίας & Γεωχημείας του Τμήματος Γεωλογίας και Γεωπεριβάλλοντος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Γεννήθηκε στο Βόλο το 1950. Σπούδασε στο Φυσιογνωστικό τμήμα της Φυσικομαθηματικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μεταπτυχιακές σπουδές και Διδακτορικό στο Τμήμα Γεωλογίας του Πανεπιστημίου του Southampton, Μεγάλη Βρετανία, με ειδίκευση σε θέματα Μεταλλευτικής βιομηχανίας, έρευνας και αξιολόγησης των Ορυκτών Πρώτων Υλών.

Διετέλεσε Επισκέπτης Καθηγητής στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο Βρυξελλών σε θέματα έρευνας & αξιολόγησης ορυκτών πρώτων υλών και Επισκέπτης Καθηγητής στο Τμήμα Γεωλογίας του Πανεπιστημίου του Τορόντο (Καναδάς).

Διευθυντής του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (IGME) κατά τα έτη 1981-1989 και 2010-2013, ενώ από τον Φεβρουάριο του 2012 έως Μάρτιο του 2013 άσκησε και τα καθήκοντα Προέδρου του Δ.Σ του Εθνικού Κέντρου Βιώσιμης και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΕΚΒΑΑ).

Ήταν εθνικός εκπρόσωπος στην Συμβουλευτική Επιτροπή CGC της 12ης Γενικής Διεύθυνσης των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1982-1989) και εθνικός εκπρόσωπος της χώρας στην 3η Διεύθυνση της ΕΟΚ, αρμόδιος για θέματα Κοινοτικής Μεταλλευτικής Πολιτικής και Μεταλλευτικής Βιομηχανίας (1986-1989).

Έχει διατελέσει Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής IGCP (International Geological Correlation Programme) της UNESCO (1987-1989), μέλος της Ελληνικής Εκτελεστικής Επιτροπής του ODP (Ocean Drilling Project) (1986-1989) και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρείας (Ε.Γ.Ε) (1986-1996).

Επίσης, Πρόεδρος της Επιτροπής Οικονομικής Γεωλογίας, Γεωχημείας και Ορυκτολογίας της Ελληνικής Γεωλογικής Εται-

ρείας (1996-1997), ειδικός σύμβουλος του Υπουργού Παιδείας σε θέματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σύνδεσης της έρευνας στα ΑΕΙ/ΤΕΙ με την βιομηχανία και τις επιχειρήσεις γενικότερα καθώς και την προώθηση του ΕΠΕΑΕΚ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (1994-1996).

Τέλος, ήταν εθνικός Εκπρόσωπος της Ελλάδας (Υπουργείο Παιδείας) στην Κοινοτική πρωτοβουλία LEONARDO DA VINCI που αφορά σχεδιασμό πολιτικών και προγραμμάτων αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (1994-1997), μέλος του Δ.Σ του Ινστιτούτου Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών (ΙΣΤΑΜΕ) «Α.ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ» (1995-1998) και μέλος της ομάδας εργασίας για θέματα γεωπολιτικής της ενέργειας που λειτούργησε στο Υπουργείο Εξωτερικών στα πλαίσια της Ελληνικής Προεδρίας στην Ε.Ε στο 1ο εξάμηνο του 2003 (2002-2003).

Από το 2012 υπήρξε μέλος της επιτροπής εμπειρογνομώων της Ε.Ε σχετικά με την Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τις ορυκτές πρώτες ύλες και την ενίσχυση της Κοινοτικής μεταλλευτικής βιομηχανίας (European Innovation Partnership on Raw Materials), και της ειδικής επιτροπής της Γ.Δ της Ε.Ε Enterprise & Industry για τις Σπάνιες Γαίες (ERECON).

Ο Κωνσταντίνος Παπαβασιλείου ήταν συγγραφέας πολλών επιστημονικών αλλά και γενικότερων άρθρων για θέματα μεταλλευτικής βιομηχανίας, παιδείας και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης γενικότερα.

Υπήρξε εξαιρετικός επιστήμων και πανεπιστημιακός δάσκαλος, πρότυπο ήθους πάντα οικείος αλλά και σεβαστός.

Στους οικείους του εκφράζουμε τα θερμότερα συλλυπητήρια.

Καλό ταξίδι συνάδελφε, συμφοιτητή και αγαπημένε φίλε.

Θανάσης Κατερινόπουλος

Ομ.καθηγητής Ορυκτολογίας και Πετρολογίας ΕΚΠΑ

Διοικητικό Συμβούλιο του Σώματος

Πρόεδρος: Σ. Πριόβολου, Φιλοσοφική Σχολή
Αντιπρόεδρος: Ν. Λεγάκης, Σχολή Επιστημών Υγείας
Γενικός Γραμματέας: Ν. Κουράκης, Νομική Σχολή
Ειδική Γραμματέας: Ε. Σταυροπούλου, Φιλοσοφική Σχολή
Ταμίας: Γ. Μέργος, Σχολή Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών

Μέλη: Μ. Μπέγζος, Θεολογική Σχολή
 Μ. Καραγιάννης, Σχολή Θετικών Επιστημών
 Λ. Κακίση-Παναγοπούλου, Σχολή Επιστημών της Αγωγής

Συντακτική Επιτροπή

Στέλλα Πριόβολου, Φιλοσοφική Σχολή
 Μάρω Παπαθανασίου, Σχολή Θετικών Επιστημών
 Ερασμία Σταυροπούλου, Φιλοσοφική Σχολή
 Μάριος Μπέγζος, Θεολογική Σχολή

**ΣΩΜΑ ΟΜΟΤΙΜΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ**

Χρ. Λαδά 6, Αθήνα, Τ.Κ. 105 61
 Τηλέφωνο & τηλεμοιότυπο: 210 3689180
 Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο: somotimon@uoa.gr
 Ιστοσελίδα: www.somaomotimon.uoa.gr